

ktěrych u nás dosáhl, jsou jeho dopisy plně stesku, pocitů osamění, zoufalství a nesmyslnosti vlastní práce. Byl nucen překonávat překážky, na něž narazili všichni z emigrantů-vědců „*Proč jsme sem (tj. do Prahy) poslali tak málo našich knih.*“ (dopis z 16. 4. 1922). Dopisy ukazují, jak moc si A. L. Bem V. I. Srezněvského vážil jako přítele, kolegy vědce a učitele. V posledním svém dopisu prohlásil o spolupráci se V. I. Srezněvským, že podobnou se mu již nikdy nepodaří realizovat.

Stejně vřelé přátelství je cítit i z dopisů V. I. Srezněvského, avšak hlavním tématem jeho listů je těžká situace v Knihovně Ruské akademie věd a pokusy zrušit rukopisné oddělení, které vedl. Jsou svědectvím o politice bolševiků. Knihovna se proměnila v dějiště boje, který měl vést k podřízení Ruské akademie věd straně a státu. Nakonec V. I. Srezněvskij pochopil bezvýznamnost vlastní snahy zachránit své oddělení a odešel v r. 1931 do důchodu. V práci však až do své smrti – jak se dozvídáme z otištěných dopisů – neustal. Poslední dopis napsal Vsevolod Izmajlovič Srezněvskij A. L. Bemovi půldruhého měsíce před smrtí. Jestli si přečetl dojemnou odpověď svého žáka (který nazval jejich spolupráci neopakovatelnou), nevíme; byla odeslána devět dní před Srezněvského skonem.

Edici dopisů doprovází příloha jedenácti dopisů napsaných oběma korespondenty a jejich blízkými různými adresátům. Obsahuje např. list Bemovy manželky Antonije Josifovny V. I. Srezněvskému, listy Srezněvského ženy A. L. Bemovi, Srezněvského dopis jeho přímluvci V. Bonč-Brujevičovi a další. Jedná se o zajímavé dokreslení otištěné korespondence, které osvětluje některé momenty z biografie obou vědců, stejně jako o epilog jejich přátelství „*sui genesis*“.

Knihu doplňuje seznam zkratk (velmi užitečný pro orientaci v ruských poznámkách pod čarou), jmenný rejstřík, v němž jsou všechna jména uvedena v ruském přepisu, tedy tak, jak se nacházejí v korespondenci, přičemž u neruských jmen je uvedena i jejich podoba v latině; doplňky uzavírá devět fotografií a obrázků spojených s oběma dopisovateli, resp. Knihovnou Ruské AV (jsou však ve špatné tiskové kvalitě).

Předkládaná útlá edice představuje svědectví nejen o životě obou pisatelů, ale také o po-

hnuté době, v níž žili, a o osudech ruské vědy roztržené na dva tábory – na ty uvnitř a ty venku. Otvírá cestu k prožitkům emigrantů nesouhlasících se sovětským režimem a zároveň prožívajících pocity vykořenění a osamělosti, ukazuje, jak těžké bylo volit menší ze dvou zel. Osvětluje, byl z čistě subjektivního pohledu, přerod ruské předrevoluční vědy v nuceného přísluhovače režimu. Dozvídáme se o stalinových čistkách, které se nevyhnuly ani knihovním badatelům. Nesporným přínosem publikace je jistě volba obou korespondentů, která ji vymaňuje z jednostranně zaměřeného bádání o ruské emigraci v ČSR.

J. ŠAUR

* Slavistická společnost Franka Wollmana, vědeckí recenzenti: PhDr. Zdeněk Sládek, DrSc., prof. PhDr. Ivo Pospíšil, DrSc. Brno 2005, 173 + 9 s.

Ivo Baštyř a kolektiv: Sociální důsledky vstupu České republiky do Evropské unie*

Uvedená kniha vydaná nakladatelstvím Masarykovy univerzity je dobře zvoleným nakladatelským počinem. Shrnuje výsledky víceletého badatelského úsilí několika významných pracovišť: katedry sociální politiky Národohospodářské fakulty VŠE v Praze, Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí ČR, katedry ekonomie Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity a Národního vzdělávacího fondu. Podílel se na ní tedy široký okruh předních českých odborníků – a je to znát na vysoké analytické úrovni publikace.

Soubor studií se zaměřuje na důsledky vstupu České republiky do Evropské unie v oblastech pojednaných v samostatných kapitolách. Konkrétně se jedná o celkový význam členství ČR v EU, o zaměstnanost, migraci, vzdělávání a zaměstnatelnost, fungování mezd, vývoj důchodového systému a o boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení. Jednotlivé linie knihy jsou tři perspektivy, jež spolu souvisí: jednak je to perspektiva souvislosti

mezi hospodářskou politikou, sociální politikou a politikou v oblasti zaměstnanosti, jednak hodnocení úrovně vývoje v České republice, trendů a předpokladů k dosažení cílů Lisabonské strategie EU za přispění výše uvedených veřejných politik a konečně akcent na aktivní strategie obsažené v těchto politikách a důsledné posuzování jejich potencií dynamizovat hospodářský i sociální rozvoj v České republice.

Členství České republiky v Evropské unii chápou autoři jako institucionální kotvu, jež zajišťuje utváření demokratického systému založeného na tržním hospodářství s rozvinutými prvky sociální ochrany, dále jako programovou kotvu, jež umožňuje definovat, a koordinovat dlouhodobé směřování v oblasti veřejných politik v evropském rozměru a dále jako prostor pro zesilování sociální dimenze evropské integrace s pozitivními důsledky této dimenze i pro ekonomiku, konkurenceschopnost a integraci do měnové unie.

Přestože kniha poskytuje bohatý materiál k jednotlivým zde pojednaným oblastem, je tento materiál ve velké míře dobře analyticky zpracován, a navíc, editor odvedl kvalitní práci v tom, že každá kapitola (i celá kniha) je zakončena shrnutím hlavních poznatků a jejich zobecněním. V důsledku toho je i takto vysoce informativní soubor studií dobře přehledný. A hlavně – předložené analýzy velmi dobře vystihují hlavní problémy České republiky v analyzovaných oblastech, poskytují většinou i mezinárodní srovnání a nadto doporučení pro strategie veřejných politik v těchto oblastech. Vítané je právě obeznámení se situací a politikami Evropské unie v pojednaných oblastech a konfrontace českých přístupů v tomto rámci.

Některým kapitolám lze vytknout v určitých pasážích přílišnou koncentraci na empirický materiál (dílem je to kapitola třetí – migrační procesy, a zvláště pak čtvrtá – vzdělání a zaměstnatelnost), nutno ale současně vidět,

že jsou v závěru kapitol nabídnuta shrnutí poznatků a zobecnění. Možná však mohly být částečně omezeny přílohy knihy, neboť není vždy zcela zřetelná jejich vazba na text jednotlivých kapitol; patrně jde někdy o záměr autorů poskytnout čtenáři zatím nepublikované poznatky.

Knihla přináší mnoho nových poznatků, pohledů a podnětů pro veřejně-politickou praxi – zejména v případech, kdy odkrývá klíčové problémy České republiky a tendence, které jsou v rozporu se současným směřováním a politikami zemí EU. Namátkou zmiňme alespoň některé z nich: upozorňuje například na význam mnohých etických principů, jimiž se řídí chování společenských aktérů a které jsou obvyklé v evropské patnáctce, upozorňuje na klesající trend míry zaměstnanosti v ČR, zejména žen, na nízkou míru zaměstnanosti starších pracovníků, na deficit pracovních míst vhodných pro vysoce kvalifikovanou sílu v české ekonomice, na nedoceněný význam malých a středních podniků, na výrazné deficity v oblasti vysokoškolského vzdělávání a nízkou vzestupnou vzdělanostní mobilitu, na značné deficity v oblasti dalšího – celoživotního vzdělávání, na negativní ekonomické důsledky strategie nízkých mezd (konzervace technologické úrovně) a současně také na souvislosti a příčiny těchto trendů.

Knihu doporučuji pro její analytickou, informativní a pedagogickou hodnotu nejen odborníkům – akademikům a politikům, ale i pedagogům a studentům. Může být vítanou pomůckou ke studiu na všech oborech našich vysokých škol zaměřených k hospodářské a sociální politice, k politice zaměstnanosti, k vzdělávací politice i k dalším veřejným politikám.

T. SIROVÁTKA

* Masarykova univerzita, Brno 2005, 334 stran (90 stran příloh)